

УКРАЇНА

RSF у своєму новому звіті закликають до створення спеціального фонду для відбудови українського медіаландшафту

Російське вторгнення 24 лютого 2022 року занурило українські медіа в безпрецедентну економічну кризу. "Репортери без кордонів" (RSF) і The Fix, медіа та аналітичний центр для медіапрофесіоналів, опублікували звіт про тривожний стан медіасектору України: "*Від стійкості до відновлення: забезпечуємо майбутнє українських медіа*". RSF закликають до створення Міжнародного фонду для реконструкції українських медіа (IFRUM) для забезпечення незалежності медіа та збереження права на інформацію.

ПРОЧИТАТИ ЗВІТ [Від стійкості до відновлення: забезпечуємо майбутнє українських медіа](#)

"Після російського вторгнення 24 лютого 2022 року українські медіа продемонстрували виняткову стійкість завдяки міцному медійному ландшафту, який вони формували протягом останніх трьох десятиліть. Але їхнє становище залишається нестабільним: журналісти перебувають під загрозою, медійна

інфраструктура частково зруйнована, а економічна криза призвела до закриття щонайменше 235 ЗМІ. Цей новий звіт RSF свідчить про нагальну потребу зосередити увагу на економічній реконструкції сектору та оцінює обсяг коштів, необхідних для забезпечення майбутнього незалежних медіа, в 96 мільйонів доларів США протягом трьох років. RSF закликають міжнародних донорів долучитися до ініціативи створення Міжнародного фонду для реконструкції українських медіа (IFRUM)".

Тібо Бруттен

Генеральний директор RSF

Ключові тези звіту "Від стійкості до відновлення: забезпечуємо майбутнє українських медіа"

1. Російське вторгнення спустошило медіаландшафт України

Щоденні бомбардування, загиблі журналісти, нестача кадрів, масова дезінформація... З 24 лютого 2022 року:

- **Безпека журналістів опинилася під загрозою:** 12 медіапрофесіоналів [загинули](#), щонайменше 43 отримали поранення, а 20 були затримані Росією*. Щоденні російські [бомбардування](#) вразили щонайменше 20 [телевізійних веж](#), серед іншої важливої інфраструктури.
- **ЗМІ постраждали від гострої нестачі кадрів.** Проблеми з набором кадрів у галузі, що існували до 2022 року, загострилися через мобілізацію та масову еміграцію.
- **Журналісти зіткнулися з посиленням тиску** з боку політичної та [військової влади](#), яка обмежує доступ до певних зон.
- **Зміни в споживанні медіа сприяли поширенню дезінформації.** Соціальні мережі, особливо "Телеграм", стали основним джерелом інформації та дезінформації для українців. Традиційні ЗМІ тепер повинні не лише висвітлювати новини, але й перевіряти факти російської пропаганди, що поширюється на нерегульованих платформах соціальних мереж.
- **Доходи медіа обвалилися**, оскільки доходи від реклами впали на 61% між 2021 і 2022 роками.

2. Ця економічна криза послабить медіасектор у довгостроковій перспективі

Позбавлені стабільних джерел доходу, зокрема, реклами та передплати, або більш рідкісних джерел, таких як краудфандинг, багато українських медіа втратили свою фінансову автономію і залежать від економічної допомоги донорів.

У той час як деяким місцевим медіа вдалося втриматися [на плаву](#), переважна більшість була особливо спустошена економічною кризою: якщо у 2021 році 70% місцевих медіа

були більш ніж на 90% самодостатніми, то у 2023 році лише 14% задекларували подібний рівень самодостатності, що створило залежність від донорської підтримки.

Ця важка ситуація спричинила поширення інформаційних пустель.

3. 96 мільйонів доларів потрібні для запобігання закриттю ЗМІ

Українські медіа не лише постраждали від тривожного падіння доходів, але й операційні витрати зросли в середньому на 24%. Це пов'язано з інфляцією, яка досягла 20% у 2022 році, необхідністю закупівлі нового захисного та енергетичного обладнання, а також переїздом персоналу в райони, віддалені від лінії фронту, з вищою орендною платою.

Без сталої підтримки багато місцевих і регіональних видань ризикують зникнути. Вивчивши бюджети 42 ЗМІ та проаналізувавши загальну економічну ситуацію в медіасекторі, у звіті наголошується, що протягом трьох років необхідно 96 мільйонів доларів США, щоб забезпечити продовження роботи незалежних українських медіа та покриття їхніх адміністративних витрат.

Рекомендації RSF

На основі цих висновків RSF сформулювала шість рекомендацій міжнародним донорам та українському уряду:

1. Фінансувати відбудову медійної екосистеми України

RSF виступає за створення Міжнародного фонду для реконструкції українських медіа (IFRUM): прозорого, автономного та незалежного від держави механізму фінансування, керованого незалежним спеціальним комітетом, члени якого є достатньо різнобічними, щоб представляти широкий спектр міжнародних зацікавлених сторін, активно залучених до журналістики.

2. Розпоряджатися коштами на умовах, що ґрунтуються на журналістській етиці та стандартах

Надійна журналістика, що заслуговує на довіру, повинна бути посилена та захищена, а розподіл коштів IFRUM мав би вирішуватися на основі прозорих і суворих критеріїв. Інвестиції мали б бути обумовлені етичними зобов'язаннями ЗМІ.

3. Запровадити додаткові економічні заходи для стимулювання українського медіасектору

Щоб посилити вплив IFRUM, український уряд мав би вжити низку цілеспрямованих економічних заходів, які б дозволили медіа відновити свої довгострокові інвестиції.

4. Зміцнити суспільні медіа в Україні

Український уряд мав би цінувати роль суспільного мовника *Суспільне*, забезпечуючи його повну редакційну та фінансову незалежність відповідно до критеріїв, викладених у статті 5 Європейського акта про свободу медіа (EMFA).

5. Припинити свавільні обмеження та неправомірний тиск уряду на українські ЗМІ

Більше недоцільно підтримувати дорогі та необґрунтовано обмежувальні засоби на кшталт [телемарафону "Єдині новини"](#), а український уряд повинен припинити чинити тиск на журналістів та перешкоджати їхньому праву висвітлювати війну через обмеження їхньої свободи доступу.

6. Створити нормативно-правову базу для подолання інформаційної кризи в інтернеті

Український уряд мав би створити Незалежний орган з регулювання платформ (IPRA). Першочерговим завданням IPRA мало б стати проведення щорічних оглядів "*стану дезінформації*", які аналізують конкретний контент на платформах соціальних мереж, особливо в "Телеграмі".

Україна посідає 61 місце зі 180 країн у світовому [Індексі свободи преси за 2024 рік](#), складеному організацією RSF.

**Статистика щодо кількості вбитих, поранених та затриманих журналістів у звіті "Від стійкості до відновлення: забезпечуємо майбутнє українських медіа" станом на вересень 2024 року.*